

Actualități

150 de ani de chimie universitară în București (150 years of higher education in Chemistry in Bucharest)

CONSTANTIN MIHAILCIUC*

Facultatea de Chimie, Universitatea din București, Departamentul de Chimie Fizică, Bld. Regina Elisabeta 4-12, 030018, București, România

Studying Chemistry at university level begins in Bucharest in the year 1863, at the Faculty of Sciences. In 1864, during the reign of the union ruler Alexandru Ioan Cuza, the University of Bucharest is founded through his royal decree, integrating the Faculty of Sciences. Throughout Europe, these times are characterized by political as well as scientific effervescence. In the newly formed state, there is an echo to all things. Chemistry experiences a genuine Odyssey. Its own challenges, added to the challenges of the political times, reinforce it and grant it the required flexibility. As a science of dichotomies and of binary logic, Chemistry tends to fill in the little spaces and so to become continuous on the different intervals of scientific knowledge. Apart from the endeavour to educate generations of chemists, the Faculty of Chemistry brings about more coherence to its educational mission as well as to the mission of scientific research.

Keywords: Science, Decree, Challenges, Dichotomies, Evolution

Istorie

În spațiul istoriei, deceniul al VII-lea al secolului al XIX-lea este plin de efervescență creatoare în noul stat român format. În cei șapte ani de domnie controversată, Domnitorul Cuza, Alexandru Ioan I, inițiază o serie de reforme absolut întemeietoare pentru viitoarea Românie. Printre ele se numără și înființarea a două universități, primele din acest spațiu întârziat, la Iași, în 1860 și la București, în 1864. Ele constituie, acum, tradiția veritabilă a învățământului superior românesc.

Chimie

În spațiul științei, efervescența nu era mai puțin semnificativă. Fizica, odată cu Newton, își conturase statutul de știință, statut pe care ți-l conferă numai un ansamblu teoretic coerent și predictiv. În strădania de a da un contur de știință chimiei, prea tributară unei cantități uriașe de câștiguri empirice, savanții căutau ordine și legi. Enunțarea legii periodicității de către Mendeleev pune, parțial, capăt unui deceniu de căutări febrile de a descoperi ordinea în spațiul elementelor chimice. Geniul chimistului rus oferă mai mult, și anume, previziunea că există încă elemente nedescoperite pe care le poate caracteriza.

Prin această contribuție, teoria este, acum, la ea acasă, în chimie. Totul devine aparent mai simplu.

Facultatea de Științe/Facultatea de Chimie

Mișcarea plină de romantism și intensitate a acestui deceniu se petrece, printre chimiști, și la București. În 1863, apare o nouă Facultate de Științe ce include două secții: științele fizico-matematice și științele fizico-naturale, adică matematică, fizică, chimie, biologie și geologie, un unghi solid 4π . Apoi, în anul următor, aceasta este integrată, firesc și frumos, printr-un Decret în 4 puncte [1], de o simplitate caracteristică marilor înfăptuiri, în Universitatea din București.

„Alexandru Ioan I, cu mila lui Dumnezeu și Voința Națională, Domn al Principatelor Unite Române,

La toți de față și viitori sănătate,

Asupra raportului ministrului nostru Secretar de Stat la Departamentul Învățământului Public și al Cultelor sub nr. 21133,

Am decretat și decretăm:

Art. 1. Facultățile din București unite împreună vor purta numele de Universitatea din București.

Art. 2. Profesorii facultăților se vor aduna împreună și vor alege pe rectorul Universității.

*Alocuțiune susținută de Decanul Facultății de Chimie din Universitatea din București la aniversarea a 150 de ani de la înființarea Universității din București.

Art. 3. Profesorii fiecărei facultăți în parte vor alege pe decanul facultății respective.

Art. 4. și cel din urmă. Ministrul nostru Secretar de Stat la Departamentul Învățământului Public și al Cultelor este însărcinat cu executarea ordonanței de față.

Datu-s-au în Domneasca noastră capitală București, în anul mântuirii 1864, iar al domniei noastre al șaselea”.

Iar în 1948, prin Decretul 175 privind reforma învățământului, Facultatea de Chimie devine o structură de sine stătătoare în interiorul Universității din București.

Provocări

În 1863, chimia își începe propria sa devenire cu ambele înțelesuri: „*devenire întru devenire*” [2], educând deja peste 150 de generații de chimiști, și „*devenirea întru ființă*” [2], devenind o instituție ce operează în scopul pentru care s-a născut, încercând să acopere cu har și competență propria-i evoluție. Odiseea prin care trece în cei „*150 ani de chimie universitară în București*” este semnificativă și strâns legată de vremuri și de oameni.

Chimia este știința unor importante *dihotomii*:

- în primul rând, tradiționalele *concepte chimice* ținând, evident, de logica binară

acid/bază,
oxidare/reducere,
ionic/covalent,
nucleofil/electrofil,
ionic/radicalic,
reversibil/ireversibil,
stabil/instabil,
static/dinamic,
exoterm/endoterm,
substrat/reactant etc;

- în al doilea rând, inevitabilele *dihotomii ale învățării*

abstract/concret,
macroscopic/microscopic,
algoritm/conceptual,
rigoare/relevanță,

curs/laborator,
lărgime/adâncime,
verificare/anchetă,
centrare pe student/centrare pe profesor etc,

Chimia încearcă, tot mai subtil și perseverent, să umple intervalul, să meargă spre logica intervalului, să dea discretului puterea continuului.

În spațiul universitar, *dihotomiile/tensiunile* curente privind *cercetare vs. educație, formativ vs. informativ, curs magistral vs. curs interactiv, profesor elitist vs. profesor democrat, profesor care caută să afle ce nu știe studentul vs. profesor care caută să afle ce știe studentul, examen al confruntării vs. examen al cooperării* și câte altele, rămân să fie bine temperate și bine ponderate, astfel încât „*devenirea întru ființă*” a acestei prestigioase facultăți să continue și prin „*devenirea întru devenire*”, pentru ca fundamentele adevărate ale existenței noastre să se împlinescă.

Dar, până la urmă, alimentând propriile ei *dihotomii* științifice, participând la rezolvarea lor, încercând să negocieze *dihotomiile/tensiunile* universitare, Facultatea de Chimie a Universității din București este aceea care ne onorează pe noi toți, dar și aceea spre care trebuie să îndreptăm eforturile noastre științifice și de educație, individuale și conjugate.

Cinstim, azi, Facultatea de Chimie, trecutul și prezentul ei, îi cinstim, de asemenea, pe studenții și profesorii ei și sperăm într-un viitor pe măsură!

Bibliografie

- [1] Decretul nr. 765, Arhivele Naționale Istorice Centrale, Dosar 522/1864, f.165.
- [2] C. Noica, *Sentimentul românesc al ființei*, Ed. Eminescu 1978.
- [3] V. Talanquer, *Chemistry Education: Ten Dichotomies We Live By*, J Chem Educ 89(11): 1340-1344 (2012).

Autor corespondent: pc_mihailciuc@yahoo.com